

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ W I SEMESTRZE ROKU SZKOLNEGO 2011/2012

Temat innowacji: „Zastosowanie wysokiej technologii we wspomaganie procesu komunikacji niewerbalnej wychowanków z wieloraką niepełnosprawnością”

autor: Renata Zmitrowicz

I. Podstawowe założenia innowacji.

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki (Dz. U. nr 56 poz. 506),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 1997 roku w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim,
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników z dnia 8 czerwca 2009r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 89, poz. 730)
- Rozporządzenie MEN zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki. (Dz. U. z dnia 26 sierpnia 2011 r.)

Idea:

Niniejsza innowacja zawiera przykłady ćwiczeń, które mają podnieść sprawność dwóch wychowanków z zespołów rewalidacyjno-wychowawczych w zakresie komunikacji, dzięki temu ułatwić lepsze porozumiewanie się. Komputer i komunikator są bardzo użyteczne i mogą pomóc dzieciom i młodzieży z wieloraką niepełnosprawnością w komunikacji. Umożliwiają im bowiem samodzielną aktywność, pozwalają pokonywać barierę lokomocyjną, umożliwiają także pracę z programami wspierającymi alternatywną komunikację językową. Praca z urządzeniami wysokiej technologii podnosi samoocenę dziecka, daje mu poczucie, że ma wpływ na to, co robi i motywuje do dalszej pracy.

Zakres innowacji:

Innowacja adresowana jest do dwóch wychowanków w wieku 13 i 21 lat o głębokiej niepełnosprawności intelektualnej.

Proponowane we wspomnianym wyżej Rozporządzeniu z dnia 30 stycznia 1997 roku treści nauczania zostały zachowane, innowacja zakłada jego realizację w stopniu wykraczającym poza zasięg podstawowy, modyfikuje go, wprowadza uatrakcyjnienie, szuka rozwiązań, które pozwalają z nich uczynić jedynie bazę do rozwijania i stymulowania komunikacji niewerbalnej. Zastosowanie komunikacji alternatywnej i wspomagającej połączone zostało z pracą na komputerze i komunikatorze Partner Four Plus. Do realizacji zamierzonych działań wykorzystano również niską technologię tj.: symbole PCS, zdjęcia, ilustracje.

Cele innowacji:

Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych oraz efektywne wspieranie procesu uczenia się wychowanek ze złożoną niepełnosprawnością, stwarzając warunki do ich pełniejszego rozwoju w zakresie intelektualnym, ruchowym, emocjonalnym i społecznym.

Zamierzone osiągnięcia wychowanków:

- odczuwają potrzebę porozumiewania się oraz radość z kontaktów z innymi
- wzbogacą słownik bierny
- zaspokoją potrzebę sprawczości i samodzielnego działania
- zwiększą częstotliwość kontaktów komunikacyjnych

Metody:

W innowacji wykorzystałam następujące systemy komunikacji alternatywnej:

1. System symboli jednoznacznych - przedmioty utożsamiane z daną sytuacją
2. System obrazkowy PSC
3. System mieszany
4. Metodę gestów naturalnych

Czas realizowania innowacji: 01.09. 2011r – 30.05.2012r

Ewaluacja

Ewaluacja to działania, za pomocą których opisujemy rezultaty końcowe zaistniałych faktów zarówno z pozytywnej jak i negatywnej strony.

Współcześnie rozumienie ewaluacji to nie tylko kontrola, ocena i zbieranie danych.

Innowacja realizowana była od września 2011 r. do stycznia 2012 r., wg opracowanych założeń i harmonogramów.

Ewaluacja przeprowadzana była na zajęciach w formie obserwacji wychowanków. Systematyczne prowadzenie ewaluacji pozwoliło na pewno dostrzec wpływ przekazywanych treści na wiedzę, umiejętności i zachowania wychowanek, a zarazem stanowi podstawę planowania dalszej pracy.

Główne założenia oraz zaplanowane formy działań zostały zrealizowane, jedynie terminy tych działań ulegały przesunięciu, ponieważ musiały być dostosowywane do istniejących realiów pracy w zespołach rewalidacyjno – wychowawczych . Przyczyną była również nieobecność młodszej uczestniczki innowacji.

We wrześniu została opracowana w Teamie diagnoza komunikacyjna i motoryczna. Na bieżąco uzupełniałam kartę obserwacyjną, nanosząc na nią zaobserwowane zachowania użytkowników. Poza tym analizowałam nagrania video z przeprowadzonych zajęć. Swoimi spostrzeżeniami dzieliłam się z nauczycielami prowadzącymi zajęcia z wychowanekami.

Z rozmów z nauczycielami i rodzicami wynika, że innowacja pedagogiczna z zakresu AAC spełnia swoje cele.

Wychowanki chętnie pracują zarówno na komputerze jak i z komunikatorem. Wykazują zainteresowanie i zaangażowanie na zajęciach. Starsza dziewczynka pracuje szybciej i sprawniej niż młodsza. Wynika to jednak z różnicy wieku, większego doświadczenia i posiadanych umiejętności. Młodsza użytkowniczka wykazuje większe zaangażowanie, gdy zajęcia dotyczą jej ulubionych rzeczy czy czynności np. jedzenie, muzyka, oglądanie zdjęć. Jeżeli zajdzie taka potrzeba zmodyfikuje program uwzględniając jej zainteresowania.

W trakcie zajęć udzielałam dziewczynkom wskazówek i pochwał, by wzmocnić ich poczucie sprawczości i podnieść samoocenę.

Aranżowałam sytuacje przekazywania informacji o wydarzeniach, w których dziecko uczestniczyło w szkole, nagrywając je na komunikatorze. Po „odczytaniu” rodzicom w domu, młodsza wychowanka miała poczucie sukcesu w przekazywaniu informacji, a rodzic satysfakcję ze skutecznej komunikacji, co z pewnością zachęci je do kolejnych prób. Niestety pomysł ten nie sprawdził się u starszej wychowanki, gdyż Asia wręcz protestuje przeciwko współpracy z rodzicami. Nie znaczy to jednak, że na tym poprzestanę, będę zachęcała ją, aby w taki właśnie sposób opowiadała rodzicom o wydarzeniach w szkole.

WNIOSKI

1. Program terapii z zakresu AAC jest dostosowany do indywidualnych potrzeb wychowanek. Młodsza dziewczynka wymaga więcej czasu i powtórzeń.
2. Uwzględnia zalecenia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
3. Objęte terapią dziewczynki wykazują stopniową poprawę w zakresie opanowania wiadomości i umiejętności.
4. Nauczyciele utrzymują stały kontakt, co umożliwia w znacznym stopniu generalizację nauczania. Wymiana spostrzeżeń służy wzmocnianiu postępów adresatek innowacji i systematycznemu korygowaniu posiadanych zaburzeń.
5. Po analizie dokumentacji i nagrań video z całą pewnością należy stwierdzić, że zajęcia usprawniające zaburzoną funkcję, przyczyniają się do poprawy ich funkcjonowania w szkole, wzmocniają także satysfakcję ze skutecznej komunikacji rodziców z własnymi dziećmi.

Harmonogram działań

Data	Cele oddziaływań/funkcje porozumiewania się	Przedmioty i pomoce do porozumiewania się oparte na niskiej i wysokiej technologii	Kontekst /procedury
Wrzesień 2011r	1. Nauka dopasowywania symboli PSC do obrazu	Przedmioty: jabłko, cukierek, buty, ręcznik, szczotka do zębów.	Dziecko przełącza aplikacje komputerowe włącznikiem brodą lub ręką. Następnie wybiera wzrokiem lub ręką odpowiedni

	<p>wyświetlanego na ekranie monitora.</p> <p>2. Wydłużanie koncentracji uwagi dziecka.</p>	<p>Symbole PSC: jabłko, cukierek, , buty, ręcznik, szczotka do zębów.</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komputer, interfejs i switch.</p>	<p>obrazek spośród dwóch prezentowanych przez nauczyciela.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>Dziecko dokonuje wyboru przedmiotu a następnie symbolu PSC wzrokiem lub ręką, dopasowując do obrazu wyświetlonego na ekranie monitora.</p>
Wrzesień 2011r	<p>1. Wydłużanie koncentracji uwagi dziecka na dialogu.</p> <p>2. Modelowanie prawidłowego zachowania komunikacyjnego poprzez wielokrotne stwarzanie takiej samej sytuacji w oczekiwaniu na reakcję dziecka.</p>	<p>Przedmioty: książeczka „Okulary”</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komunikator Partner Plus Four z nagranyymi wcześniej frazami książeczki</p>	<p>Dziecko aktywuje urządzenie do porozumiewania się odtwarzające kolejno nagrane komunikaty. Nauczyciel rozpoczyna wierszyk, mówiąc np. „Biega, krzyczy pan Hilary: gdzie są moje okulary? Dziecko kończy frazę poprzez aktywowanie urządzenia z komunikatem: „Szuka w spodniach i w surducie”. Nauczyciel czyta : „W prawym bucie, w lewym bucie”. Dziecko aktywuje urządzenie odtwarzające głos z kolejną frazą: „Wszystko w szafach przewracał, maca szlafrok, palto maca” itd.</p> <p>Uwaga:</p> <p>Proporcjonalnie do stopnia samodzielności dziecka odpowiedź manualna ze strony nauczyciela jest stopniowo wycofywana.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>dziecko jest aktywne i w odpowiedniej chwili odtwarza na urządzeniu do porozumiewania się wcześniej nagrany komunikat.</p>
Październik	<p>1. Dostarczenie możliwości wyboru odpowiedniej formy</p>	<p>Pomoce oparte na wysokiej technologii:</p>	<p>Dziecko przełącza aplikacje komputerowe włącznikiem brodą lub ręką. Śledzi obraz na ekranie</p>

2011r	<p>grzecznościowej odnoszącej się do kultury zachowania, współżycia z innymi.</p> <p>2. Wydłużanie koncentracji uwagi dziecka.</p>	<p>komunikator Partner Plus Four z nagranyymi wcześniej formami grzecznościowymi: proszę, przepraszam, dziękuję, komputer, intrfejs, przełącznik.</p>	<p>monitora. Nauczyciel komentuje to co widzi na ekranie. Dziecko aktywuje urządzenie do porozumiewania się odtwarzające kolejno nagrane komunikaty grzecznościowe: proszę, przepraszam, dziękuję, dzień dobry.</p> <p>Uwaga:</p> <p>Proporcjonalnie do stopnia samodzielności dziecka odpowiedź manualna ze strony nauczyciela jest stopniowo wycofywana.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>dziecko jest aktywne i odtwarza odpowiedni komunikat .</p>
Paździer- nik 2011r	<p>1. Dostarczenie możliwości wyboru kategorii programu komputerowego Happenings.</p> <p>2. Doświadczanie skutków własnego wyboru.</p> <p>3. Nauka wyboru aplikacji komputerowej, którą dziecko tworzy po kilkukrotnym naciśnięciu włącznika brodą lub ręką.</p>	<p>Pomoce oparte na niskiej technologii: tablica tematyczna do porozumiewania się, z fotografiami lub symbolami reprezentującymi prezentowane animacje komputerowe.</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komputer z zainstalowanym programem Happenings oraz interfejs z włącznikiem umożliwiającym przełączanie aplikacji.</p>	<p>Dziecko, wskazując wzrokiem lub ręką, wybiera aplikację programu, którą chce tworzyć, np. zwierzęta, zawody, muzyka, sport. Końcowy efekt powstaje po kilkukrotnym naciśnięciu włącznika brodą lub ręką. Nauczyciel komentuje zmiany wywoływane przez dziecko na komputerze. Dziecko ponownie wybiera, co chce tworzyć na ekranie komputera.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>Dziecko dokonuje wyboru animacji komputerowej poprzez wskazanie wzrokiem lub ręką odpowiedniej fotografii czy symbolu na tablicy tematycznej do porozumiewania się.</p>

Listopad 2011r	<p>1. Kończenie zdań przy pomocy urządzenia odtwarzającego wcześniej nagrane komunikaty.</p> <p>2. Nauka naprzemiennego funkcjonowania.</p>	<p>Przedmioty: miniatury zwierząt</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komunikator Partner Plus Four</p>	<p>Dziecko aktywuje urządzenie do porozumiewania się odtwarzające kolejno nagrane komunikaty. Nauczyciel rozpoczyna wierszyk, mówiąc np.: „Kotek robi...”, a dziecko kończy frazę poprzez aktywowanie urządzenia z komunikatem: „miau”. Potem nauczyciel mówi: „Piesek robi ...”, dziecko kończy frazę poprzez aktywowanie urządzenia z kolejnym komunikatem: „hau, hau”. W ten sposób toczy się naprzemienna aktywność komunikacyjna.</p> <p>Uwaga:</p> <p>Proporcjonalnie do stopnia samodzielności dziecka odpowiedź manualna ze strony nauczyciela jest stopniowo wycofywana.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>dziecko jest aktywne i w odpowiedniej chwili odtwarza na urządzeniu do porozumiewania się wcześniej nagrany komunikat.</p>
Listopad 2011r	<p>1. Grupowanie słownictwa w oparciu o znane zdarzenia.</p> <p>2. Kończenie zdań przy pomocy symbolu PSC .</p>	<p>Symbole PSC: kwiaty, mleko, parasol, lodówka.</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komputer, interfejs i switch.</p>	<p>Wychowanek uruchamia obrazek na ekranie monitora, nauczyciel mówi, np. „W kwaciarni kupujemy...”. W taki sposób przełączane są kolejne trzy obrazki. Dziecko odpowiada na pytanie wybierając odpowiedni znak PSC spośród dwóch.</p>

			<p>Zachowanie docelowe:</p> <p>Dziecko kończy zdanie przy pomocy odpowiedniego symbolu PSC, który wybiera za pomocą wzroku lub przez wskazanie ręką, np. 'kwiatki'. Nauczyciel umieszcza go obok obrazka wydrukowanego wcześniej np. kwiaciarnia.</p>
Grudzień 2011r	<p>1. Werbalizacja za pomocą urządzenia ułatwiającego komunikację: „tak” lub „nie” z odpowiednimi nakładkami.</p> <p>2. Nauka znaczenia symboli w efekcie ich używania.</p>	<p>Obrazki przedstawiające: wizytę u lekarza, dentysty, zabawę z piłką.</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komunikator Partner Plus Four odpowiednimi symbolami „tak” i „nie”.</p>	<p>Nauczyciel zadaje wychowawce pytania alternatywne, np. „Gdy jesteśmy chorzy, idziemy do lekarza?”, „Gdy jesteśmy zmęczeni gramy w piłkę?”, „Gdy boli nas ząb idziemy do dentysty ?” itp.</p> <p>Wspomagamy dziecko odpowiednią ilustracją.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>dziecko odpowiada „tak” lub „nie” na pytania alternatywne za pomocą komunikatora z odpowiednimi nakładkami.</p>
Grudzień 2011r	<p>1. Budowanie prostych zdań 2 wyrazowych za pomocą symboli PSC.</p> <p>2. Grupowanie słownictwa w oparciu o znane zdarzenia.</p>	<p>Pomoce oparte na niskiej technologii: symbole PSC: pies, szczotka, karma itp.</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komputer, interfejs i switch.</p>	<p>Dziecko przełącza aplikacje komputerowe włącznikiem brodą lub ręką. Śledzi na ekranie monitora zdjęcia użytkowników w różnych przeżytych sytuacjach, np. „Wika czesze psa”, „Asia karmi psa” itp. Nauczyciel komentuje to, co widzi na ekranie. Dziecko wybiera spośród dwóch symboli PSC ten pasujący do wydrukowanego wcześniej zdjęcia. Nauczyciel przykleja symbole PSC na wydrukowanym wcześniej zdjęciu np. szczotka i pies, co oznacza „Wika czesze psa”, karma i pies, co oznacza „Asia karmi psa” itp.</p>

			<p>Zachowanie docelowe:</p> <p>dziecko buduje proste zdania 2 wyrazowe za pomocą symboli PSC</p>
Styczeń 2012r	<p>1. Doświadczenie skutków własnego wyboru.</p> <p>2. Wybór dotyczący utworu do słuchania ulubionego piosenkarza.</p>	<p>Zdjęcia: Michała Wiśniewskiego, Anny Wyszconi, Dody i Shakiry.</p> <p>Pomoce oparte na wysokiej technologii:</p> <p>komputer, internet</p>	<p>Dziecko wskazuje wzrokiem lub ręką zdjęcie piosenkarza, którego chce posłuchać. Nauczyciel włącza teledysk za pomocą internetu.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>dziecko dokonuje wyboru odpowiedniej fotografii poprzez wskazanie wzrokiem lub ręką</p>
Styczeń 2012r	<p>1. Dostarczanie możliwości i wyboru dotyczącego prośby o akcję.</p> <p>2. Doświadczenie skutków własnego wyboru.</p> <p>3. Nauka wyboru prezentacji komputerowych.</p>	<p>Pomoce oparte na wysokiej technologii: komputer z zainstalowanym programem PowerPoint oraz włącznik umożliwiający dostęp do komputera, komunikator Partner Plus Four.</p>	<p>Nauczyciel zadaje dziecku pytanie: „O czym chcesz teraz opowiedzieć?”. Nauczyciel prezentuje na ekranie monitora kolejne zdjęcia. Nauczyciel pyta: „O zabawie z kotami?”, „O Komunii Świętej?” lub „O wycieczce do Zoo?” itp. Dziecko odpowiada korzystając z urządzenia odtwarzającego głos z komunikatem: „tak” lub „nie” z odpowiednimi nakładkami. Po dokonaniu wyboru, dziecko za pomocą włącznika przełącza kolejne slajdy, w ten sposób opowiadając np. o swojej Pierwszej Komunii Świętej.</p> <p>Zachowanie docelowe:</p> <p>dziecko dokonuje wyboru prezentacji komputerowej przy użyciu urządzenia ułatwiającego komunikację z nagranyymi</p>

			<p>komunikatami: „tak” i „nie”.</p> <p>Dziecko jest aktywne i samodzielnie przełącza kolejne slajdy prezentacji.</p>
--	--	--	--

Renata Zmitrowicz

Damnica, dn. 23.01.2012 r.